

Sport jako generátor rozvoje cestovního ruchu

Sport as a generator of development in tourism

*Jiří Skoumal** - *Eva Schwartzhoffová*** - *Vladimír Hobza****

ABSTRAKT

Příspěvek se zabývá problematikou sportu jako východiska pro regionální rozvoj cestovního ruchu v České republice. Podpora sportovního cestovního ruchu v daném regionu může efektivně pomoci regionům se strukturálními problémy a tím nastartovat dynamický růst. Pro regiony ekonomicky slabé je zvláště významný multiplikační efekt sportovního cestovního ruchu, neboť znásobuje kvalitativní růst daného regionu. Cílem je zjistit, do jaké míry kraje ve svých programech využívají cestovního ruchu jako nástroj rozvoje regionu, a to konkrétně na příkladu Olomouckého kraje.

Klíčová slova: Sportovní infrastruktura; Financování sportu; Grantová podpora; Cestovní ruch.

ABSTRACT

Within regional politics in the Czech Republic, support for sport is increasingly coming to be recognized as a generator of development in tourism. Efforts to achieve dynamic growth in sports tourism in these regions is effective in helping them to deal with structural problems. For the economically weak regions the multiplier effect of sports tourism is particularly important, as it multiplies the qualitative growth of the region. Grant programmes supporting sport in connection with tourism are often an important instrument of regional policy. This paper deals with the regional development of sport as a basis for the concept of regional tourism development. Our target is to find if the regions in their programmes utilize tourism for regional development, concretely in Olomouc Region.

Key words: Sports infrastructure; Sport funding; Grant support; Tourism.

JEL classification: G18, G38, R11.

Článek je zpracován jako jeden z výstupů projektu ESF "Inovace oboru Rekreatologie v souladu s požadavky trhu práce" CZ.1.07./2.2.00/28.0145.

* Mgr. Jiří Skoumal, Ph.D., Katedra rekreologie, FTK UP v Olomouci

** Ing. Eva Schwartzhoffová, Ph.D., Katedra rekreologie, FTK UP v Olomouci

*** Doc. Ing. Vladimír Hobza, Ph.D., Katedra rekreologie, FTK UP v Olomouci

Úvod

V rámci nového krajského uspořádání České republiky došlo mimo jiné ke změně v politicko - ekonomickém postavení měst a obcí a ke zvýšení regionálních rozdílů. Jedním z odvětví, které regionům se strukturálními problémy začalo pomáhat, byl i cestovní ruch. V ekonomicky slabých regionech multiplikační efekt sportovního cestovního ruchu přispěl k jejich rozvoji [1]. Při strategickém řízení regionů tedy podpora sportu výrazně přispěla k rozvoji cestovního ruchu a tím i k rozvoji regionu. Manageři i politici vytváří nové regionální strategie, které by pomohly problémovým oblastem obnovit ekonomický růst a dosáhnout prosperity. Sport je významný zejména v regionech profilujících se jako turistické destinace. Ekonomický rozvoj daného regionu coby turistické destinace závisí mimo jiné na návštěvnosti sportovců – turistů jak aktivních, tak i těch rekreačních [2]. Problémem současného rozvoje sportu a tělovýchovy v České republice nejsou nedostatky v plánování konkrétní fyzické aktivity, ale nesprávně chápaná podpora sportu v návaznosti na podporu cestovního ruchu. Sportovní rekreace se transformovala z neorganizované formy zábavy až k dnešní masově produkované i konzumované komoditě. Cílem řízení organizací poskytujících služby v oblasti sportu a pohybové rekreace je (vedle dosažení zisku) působit na změny hodnotové orientace občanů ve třech oblastech:

- a) fyzická aktivita jako faktor zdravotní prevence a udržení zdraví fyzického a psychického,
- b) fyzická aktivita jako faktor pro aktivní využití volného času a regenerace sil,
- c) fyzická aktivita jako faktor tvorby morálních a etických hodnot, socializace a resocializace.

Vzhledem k tomu, že provozování fyzické aktivity závisí i na počtu a rozmanitosti sportovních zařízení a jejich dostupnosti, spadá jejich celkové plánování a podpora do kompetence orgánů státní správy a samosprávy. Ty by měly přihlížet k celostátním, krajským i místním potřebám, ale také k již existujícím veřejným, soukromým či komerčním zařízením. Metodickými a koordinačními orgány pro všechny subjekty působící v České republice v oblasti sportu je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, respektive Ministerstvo pro místní rozvoj je garantem pro cestovní ruch. Při aplikaci svých rozhodnutí v praxi uplatňují tzv. strategické dokumenty. Těmi jsou Koncepce státní podpory sportu v České republice a Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice. Každé město i region zahrnuje dnes do strategického plánu rozvoje jak koncepci věnovanou sportu, tak i koncepci zaměřenou na rozvoj cestovního ruchu. Hlavním cílem těchto koncepcí je modernizace, rekonstrukce, výstavba, provoz nebo údržba sportovních a rekreačních zařízení a podpora pohybové aktivity. Významným nástrojem regionální politiky jsou také dotační programy podporující sport v návaznosti na cestovní ruch.

Cíle

Příspěvek se zabývá problematikou sportu jako východiska pro regionální rozvoj a rozvoj cestovního ruchu. Cílem je analyzovat a vyhodnotit, do jaké míry daný region ve svých programech využívá sportu jako nástroje svého regionálního rozvoje, zejména rozvoje cestovního ruchu, a to konkrétně na příkladu Olomouckého kraje. Tento region byl vybrán pro svůj různorodý sportovní i turistický potenciál, daný přírodními podmínkami. Region disponuje jak rovinným terénem vhodným pro letní sporty, tak i horským terénem využitelným pro provozování zimních sportů a rekreaci.

Dílčím cílem je rovněž analýza operačních programů zaměřených na financování naplánovaných aktivit a projektů v rámci těchto strategií v oblasti sportu a cestovního ruchu.

Metodika

Podklady k analýze tvořily tyto strategické dokumenty:

- Koncepce rozvoje tělovýchovy a sportu v Olomouckém kraji
- Program rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje 2011 -2013
- Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje
- Regionální operační program Střední Morava, a to podpořené projekty v letech 2007-2011.

Pro analýzu výše uvedených dokumentů byl použit vlastní systém rozřazování informací do kategorií.

Výsledky

Kraj zpracovává rozvojové strategické a koncepční dokumenty, které přispívají k rozvoji jeho území a které definují rozvojové aktivity v jednotlivých oblastech regionálního rozvoje. Podpora regionálního rozvoje je v Olomouckém kraji zaměřena na různorodé oblasti společenského života. Sport a cestovní ruch jsou součástí tří oblastí z celkového počtu čtrnácti. Jedná se o tyto oblasti:

- a) rozvoj cestovního ruchu
- b) rozvoj tělovýchovných a sportovních aktivit
- c) rozvoj občanské vybavenosti včetně zařízení pro tělovýchovu a sport a aktivity občanů ve volném čase.

Následující výčet vymezuje sportovní aktivity, které mohou být realizovány všemi subjekty působícími v oblasti sportu a cestovního ruchu v dané prioritní oblasti. Realizace těchto aktivit má přispívat k dosahování cíle rozvojových priorit Programu rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje:

- zavádění nových produktových balíčků cestovního ruchu,
- budování tematických parků, turistického informačního systému a všech kategorií stezek, včetně jejich značení (pro účely cestovního ruchu),
- rozvoj lidských zdrojů z pohledu zlepšování poskytovaných služeb,
- podpora rozvoje cykloturistiky, budování sítě cyklostezek v obcích i cyklostezek spojujících obce v rámci celého kraje pro rekreační využití i pro každodenní dojížděku,
- výstavba sedačkové osobní lanovky Koutský Žleb – Červenohorské sedlo a Filipovice – Červenohorské sedlo,
- výstavba a značení komunikací určených pro cyklistickou dopravu,
- projekty zvyšující bezpečnost nemotorové dopravy (segregace cyklo dopravy a pěší dopravy),
- výstavba a modernizace infrastruktury pro další formy nemotorové dopravy (pěší, in-line bruslení aj.),
- rozvoj infrastruktury pro sportovní a jiné volnočasové aktivity,
- podpora pořádání sportovních a jiných volnočasových akcí,
- podpora zpřístupňování sportovních zařízení pro veřejnost.

Projekty v oblasti sportu využíváné i pro cestovní ruch

V další části našeho výzkumu jsme se zaměřili na projekty v oblasti sportu, respektive budování a modernizaci sportovní infrastruktury, které jsou vázány na opatření definovaná v Programu rozvoje cestovního ruchu. Každý mikroregion, na které je Olomoucký kraj rozdělen, připravil v návaznosti na tento strategický dokument a jím stanovené cíle zaměřené na rozvoj cestovního ruchu v dané destinaci několik projektů. Z analýzy vzešlo potěšující zjištění, že alespoň jeden z těchto realizovaných projektů v každém z mikroregionů byl zaměřen na budování nebo modernizaci sportovní infrastruktury, která umožní rozvíjet danou formu cestovního ruchu. Těch „sportovních“ bylo v Olomouckém kraji zrealizováno 25 % z celkového počtu předložených projektů (viz Tab.1). Ve většině případů se jednalo o budování cyklostezek.

Tab. 1: Projekty v Programu rozvoje cestovního ruchu v Olomouckém kraji

oblast	celkem	sportovní	popis projektů
Javornicko a Žulovsko	1	1	lyžařská trasa
Ramzovské sedlo	4	1	lanovka
Jesenicko	3	3	lanovka, sportovně rekreační areál
Šumpersko	18	3	sportovní areál, cyklostezka, wellness
Zlatohorsko	8	3	lyžárna, sokolovna, cyklostezka
Zábřežsko	14	3	cyklostezka, sportovní zařízení, bazén
celkem: 6 regionů	48	14	cyklostezka, lyžování
Střední Morava			
Hranicko	9	2	cyklostezka, tenisové kurty
Střední Haná	4	1	sportovní hala
Konicko	2	1	cyklostezka
Lipensko	11	3	koupaliště, sportovní hala, cyklostezka
Litovelsko	9	1	cyklostezka
Mohelnicko	3	1	cyklostezka
Olomouc	13	2	sportovní areál, cyklostezka
Prostějov	19	6	hřiště, jízdárna, střelnice, sportovní areál
Přerov	2	1	sportovní areál
Šternbersko	2	1	cyklostezka
Uničovsko	1	1	cyklostezka
celkem: 11 regionů	75	20	cyklostezka, sportovní areál/hala
Olomoucký kraj	123	34	

(zdroj: vlastní zpracování)

Z analýzy Programu rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje zaměřené na oblast sportu dále vyplynulo, že Olomoucký kraj vytváří podmínky pro sport a jeho finanční podporu. V přenesené působnosti spolupracuje kraj s nestátním neziskovým sektorem. V samostatné působnosti kraj podporuje činnost právnických osob působících v oblasti sportu a poskytuje neinvestiční příspěvky na podporu celoročních sportovních činností nebo na organizaci sportovních akcí. Silnou stránkou Olomouckého kraje kromě této podpory je i velmi dobré vybavení tělocvičnami, sportovišti a stadiony. Soustavná modernizace těchto sportovišť umocňuje infrastrukturní potenciál rozvoje sportovního cestovního ruchu.

Projekty financované z fondů EU

Hlavním zdrojem financování jednotlivých aktivit jsou dnes v České republice strukturální fondy EU. V právě probíhající programové období 2007 - 2013 má Česká republika například z evropských fondů k dispozici 26,69 miliard eur [3]. Projekty zaměřené na budování sportovně-rekreační infrastruktury jsou podporovány zejména z tzv. Regionálních operačních programů (ROP). Jedná se především o:

- a) prioritní osu zaměřenou na volnočasové aktivity ve městech a obcích
- b) prioritní osu zaměřenou na rozvoj cestovního ruchu.

V Olomouckém kraji byly v letech 2007 – 2011 v rámci probíhajícího programového období takto podpořeny čtyři projekty zaměřené na výstavbu a rekonstrukci center sportovních a volnočasových aktivit, tři projekty na rekonstrukci hřišť, tři projekty na výstavbu nebo rekonstrukci sportovních hal, jeden plavecký areál, dvě golfové hřiště a jedna turistická stezka. Celkový počet podpořených projektů financovaných z evropských fondů je čtrnáct v celkové výši finanční podpory 249,9 mil. Kč. V Olomouckém kraji byly nejvíce podpořeny projekty výstavby a rekonstrukce sportovních center a center volnočasových aktivit, a to z celkových čtrnácti byly čtyři takto zaměřené projekty, a to v hodnotě 54,2 mil. Kč. Z hlediska výše finanční podpory převládají projekty zaměřené na stavbu a rekonstrukci golfových hřišť a plaveckých areálů (viz. Tab.2).

Tab. 2: Projekty financované EU v Olomouckém kraji

charakter projektu	počet projektů	dotace v mil. Kč
sportovní centra	4	54,2
hřiště	3	9,8
sportovní haly	3	40,5
plavecké areály	1	13,3
golfové hřiště	2	120
turistické stezky	1	12
celkem za kraj	14	249,9

(zdroj: vlastní)

Závěr

Potvrdilo se, že podpořené projekty zaměřené na budování sportovní a sportovně-rekreační infrastruktury jsou v souladu s dostupnými strategiemi daného území, které oblast sportu i cestovního ruchu prostřednictvím stanovených cílů a priorit plně podporují. Podpořené projekty v námi sledovaném kraji mají pozitivní dopad na rozvoj regionu, jeho občany i případné návštěvníky (turisty). Strategické dokumenty potvrzují, že kraj chápe význam cestovního ruchu jako nástroj pro rozvoj regionu. Oblast sportu a volného času je řešena v obou zkoumaných strategických dokumentech (programech). Potenciál sportu při rozvoji cestovního ruchu je uplatňován v Programu rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje.

Literatura

- [1] Popelka, J. - Pšajdlová, L. (2011). Sportovní turismus – dynamický nástroj rozvoje krajů. In: Slepíčková, I., Slepíčka, P. *Sport a sociální stratifikace*. Praha: Charles University, 2011.
- [2] Beier, K. - Woratschek, H. - Zieschang, K. (2004). The Importance of Sports in Tourism: Measurement of the Customer Satisfaction by the ISL Approach. *Journal of Sport Tourism*, 2004, roč. 9, č. 2, s. 208-210.
- [3] MMR ČR. Strukturalni-fondy.cz: Informace o фондеch [online]. 2011 [cit. 2011-03-12]. Fondy Evropské unie. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU>>.